יהושע פערלע

4580

א קיילעכדיקע ציפער. אויפן ערשטן אויגנבליק זעט זי אויס נאריש און האָט, דאכט זיך, גאָרנישט וואָס צו זאָגן. אזא ציפער, וואָס שטייט אזוי אליין, קאָן מען פארגלייכן מיט יענע גרויע מענטשן, וואָס גייען אדורך דורכן לעבן אומגעזעענע און שטארבן אָן ווידוי.

נישט מער, אויב א בעל־חשבון, אָדער א שטערנזעער וועלן גוט ארייַנ־קלערן אין דער דאָזיקער ציפער, וועלן זיי אפשר אויסדרייען מיטן גראָבן פינגער א השערה, אָדער אויסשטעלן א גמטריא, פון וועלכע נאַראָנים וועלן שפעטער דרינגען: אָדער דער סוף פון דער וועלט, אָדער די חבלי־ימי־המשיח.

ניכטערע קעפ, אויב זיי וועלן נאָר באטראכטן די ציפער, וועלן מן־הסתם מיינען, אז דאָס איז א נומער פון א פאָליציאנט, פון א באנטרעגער, פון א קא־טאָרזשניק, פון א הונט, להבדיל, און דער גוטער יאָר ווייסט פון וואָס נאָך.

אָבער אז די דאָזיקע נארישע ציפער זאָל פארטרעטן א נאָמען פון א לעבע־דיקן מענטש, וואָס איז קיינמאָל נישט געווען קיין פאָליציאנט, נישט קיין באנ־טרעגער, נישט קיין קאטאָרזשניק און אפילו נישט קיין הונט, אין דעם וועט שווער זיין צו גלויבן.

מען וועט זיך אויך נישט צוגלויבן, אז פון אונטער דער דאָזיקער ציפער וויינט ארויס דער ווייי, שרייט ארויס דער פיין און די בראָך פון דעם פאָלק, פון וועלכן איך האָב געהאט דאָס מזל אָפצושטאמען.

און דאָך איז דאָס אוממעגלעכע מעגלעך געוואָרן. פאסירט האָט עס אין יאָר ניינצנהונדערט צוויי און פערציק, אין חודש תשרי, אין דער מדינה פוילן, אין דער שטאָט ווארשע. אונטער דער רוצחישער ממשלה פון עמלק ימח שמו וזכרו, מיטן הסכם פון דער יידישער קהילה, וואָס דער זכות זאָל איר בייַשטיין אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט.

איך ווינטש איר דאָס אייביקע לעבן, דער ווארשעווער יידישער קהילה. מחמת דאָס האָט זי מיך מזכה געווען מיט דער ציפער פירטויזנט פונפהונדערט אכ־ציק. זי האָט דאָס אָפגעהאקט דעם קאָפּ דעם נאָמען מיינעם און ארויפגעזעצט מיר א נומער. איך גיי ארום מיט אים און לעב, ער איז געוואָרן איך.

איז אפשר כדאי צו דערציילן, ווי אזוי פון אזא ייד, ווי איך, איז אין א רעגנדיקן תשרי־טאָג געוואָרן א נומער.

כ'וועל מיך נישט בארימען: נאָר פונקט, ווי אלע מענטשן, בין איך אויך געגאנגען אויף דער וועלט מיטן קאָפּ און בין געפאלן אויף איר אָן א נאָמען. גאנצע אכט טעג, ווי ס'איז דער יידישער דין, האָב איך געלעבט נישט בלויז אָן א נאָמען, נאָר אויך אָן א נומער. דער מענטש פון יאָר ניינצנהונדערט צוויי און פערציק וועט זיך גאָרנישט וועלן צוגלויבן, אז כאָטש כ'האָב קיין נומער נישט פארמאָגט, האָט מיין כשרע מאמע גאָרנישט קיין מורא געהאט צו האלטן מיך בייַ זיך און צו געבן מיר די ווארעמע מילך פון איר שיינער ברוסט. זי האָט נישט קיין מורא געהאט צו ווארעמען מיך מיט איר יונג לייב, צו צערטלען מיך, צו ציטערן איבער מיר, ווי נאָר א מאמע און א יידישע דערצו קאָן ציטערן איבער איר ניי־געבוירענעם קדיש.

מיט אכט טעג שפעטער, ווי עס פירט זיך בייַ יידן, האָט מען געמאַכט איבער מיר א ברכה און געזאָגט — וקרא בשמו בישראל — אזוי און אזוי.

א נאָמען בייַ א מענטש איז אזוי ווי א לעבעדיק אבר, האָט בלוט און האָט פלייש. מען פילט אים נישט, מען זעט אים נישט, אָבער אָן אים קאָן מען נישט לעבן. איך האָב אים טאקע געטראָגן דעם נאָמען מיינעם, ווי א שיינע פרוי טראָגט נאָך א שענערע שנור פערל. ער איז געווען מיין, אינגאנצן מיין. האָב איך דאָך אים געירשנט פון זיידעס און פון עלטער־זיידעס. האָב איך דאָך אים אריינגעזויגן אין זיך צוזאמען מיטן בלוט פון מיין מאמען, צוזאמען מיט דעם מידן שוויס, וואָס איז געגאנגען פון מיין אָנגעהאָרעוועטן טאטן.

אין איין שטוב מיט מיר האָט געלעבט דער נאָמען מיינער. אונטער איין דאך, אויף איין געלעגער. ער איז געווען איך, און איך בין געווען ער. ער האָט זיך געלערנט גיין צוגלייך מיט מיר, געלערנט זיך רעדן, אזוי ווי איך. אז מען האָט מיך גערופן, האָט ער אויפגעשטעלט ביידע אויערן. אז איך האָב געליטן, האָט ער מיטגעליטן. ער האָט זיך געפרייט מיט מיין פרייד, געוויינט מיט מיינע טרערן, געלאכט מיט מיין געלעכטער און געחלומט מיט מיינע חלומות.

אָבער זאָל מען נישט מיינען, אז דער נאָמען מיינער איז מיר געווען א קנעכט, אז ער האָט נישט געהאט קיין אייגענע דעה און קיין אייגענעם ווילן. פארקערט, אז איך בין אמאָל אריינגעפאלן אין עצבות, און ס'איז מיר געקומען א רעיון אין קאָפּ ארייַן וועגן יענער וועלט, האָט ער געבעטן אויף זיך די וועלט. און פונקט ווי מיין מאמע האָט זיך געוונטשן, איך זאָל זי איבערלעבן, אזוי האָט אויך דער נאָמען מיינער געוואָלט מיך איבערלעבן.

כ'ווייס נישט און כ'וואָלט אויך נישט געקאָנט שווערן, אז דאָס לעבן מיינס איז געווען רייך מיט מעשים־טובים; כ'ווייס אויך נישט, צי איך האָב פארמאָגט אין מיר גוטע מידות; כ'ווייס בלויז, אז ווען ס'איז מיך באפאלן אמאָל א בייזע מינוט (מען איז דאָך נישט מער ווי א מענטש) און איך האָב געוואָלט אן עולה טאָן סיי מיר, סיי מיין שכן, סיי מיין שונא — האָט זיך דער נאָמען מיינער אוועק־געשטעלט און מיטן הארבן וואָרט געוואָרנט, איך זאָל דאָס נישט טאָן.

76 4580

YEHOSHUE PERLE

A round number. At first glance it looks silly and seems to have no specific meaning. A detached number such as this can be likened to those gray people who go through life alone and die without confession.

But if an arithmetician or a stargazer were to take a good look at this number, he might arrive at some ingenious conjecture, or discover some esoteric numerological computation, from which fools would later infer either the Apocalypse or the Coming of the Messiah.

Sober minds, if they consider it, will probably take it to be the Identity Number of a policeman, a railroad porter, a prisoner or—pardon the proximity—a dog, or the devil knows what else. But that this foolish number should be a substitute for the name of a living person, who was never a policeman, a railroad porter, a prisoner or even a dog—that will be difficult to believe.

People will also not believe that great suffering and pain cry out from the number, and so does the disaster of the people from whom it is my lot to be descended.

And yet the impossible has become possible. It happened in the year 1942, in the month of Tishre, in the land of Poland, in the city of Warsaw. Under the savage rule of Amalek—may his name and memory be blotted out; with the consent of the Jewish *kehillah*—may its good deeds stand it in good stead in this world and in the next.

May it merit eternal life, the Warsaw Jewish *kehillah*. For it was the *kehillah* that favored me with the number: *four thousand five hundred and eighty.* 1) It was the *kehillah* that cut off my head—my name—and set a number in its place. I go around with it and live; it has become "me."

It may be worth recounting how I, a Jew, on a rainy day in Tishre, turned into a number. I won't brag. Like everyone else I entered the world headfirst and fell into it without a name. For eight whole days, in accordance with Jewish law, I lived not only without a name, but also without a number. Someone living in the year 1942 won't want to believe that, although I possessed no number, my dear mother was not afraid to hold me nor to give me warm milk from her beautiful breast. She was not afraid to warm me with her young body, to caress me, to worry over me, as a mother—and Jewish into the bargain—can worry over her firstborn son, the one who will recite the *Kaddish*.

Eight days later, as is the custom among Jews, they made a blessing over me and said: "May his name in Israel be, etc."

A person's name is like a living organism; it has flesh and blood. You can't feel it or see it, but you can't live without it. I wore it, this name of mine, as a lovely woman wears a still lovelier string of pearls. It was mine, entirely mine. I had, after all, inherited it from my grandfathers and great-grandfathers. I absorbed it, together with my mother's blood, together with the sweat of my overworked father.

My name lived in the same house with me. Under the same roof, in the same bed. It was I, and I was it. It learned to walk with me, learned to speak, just as I did. If I was called, it pricked up both ears. If I suffered, it suffered too. It rejoiced with my joy, wept with my tears, laughed with my laughter and dreamed with my dreams.

But don't think that my name was a slave to me, that it didn't have a say and a will of its own. On the contrary, when I fell into a melancholy mood and started thinking about the world to come, my name asked to have *this* world. And just as my mother wished that I should survive her, so my name wanted to survive me.

I don't know and wouldn't swear that my life was rich with good deeds; I also don't know whether I was virtuous. I do know that when a wicked moment came upon me (for we are all but human) and I wanted to injure myself, my neighbor and my enemy—my name stood up and sternly warned me not to do it.

1) *Upon arrival in the Warsaw ghetto in 1941, Perle secured a job in the clothing department of the Judenrat run by Shmuel Winter. In 1942, again with Winter's help, Perle was joined to a shop of ersatz honey and candies, which exempted him from immediate deportation.*

— מיך טאָרסטו נישט מבֿייש זיין, — האָט ער געזאָגט, ווייל אויב מען וועט טייטלען מיט די פינגער אויף דיר, וועלן די פינגער טרעפן קודם־כל אין מיר.

איך בין דיין של־ראש. אָן מיר וועסטו שרייען — אני שלמה — און קיינער וועט דיר נישט וועלן גלויבן. און אויב דו ווילסט נאָך וויסן, קאָן איך דיר איינרוימען א סוד: — איך געהער שוין נישט בלויז צו דיר. דיין לעבן האָט געוואָלט, איך זאָל ווערן א רשות־הרבים, און אויב א רשות־הרבים טאָר נישט פאַלן אויף מיר קיין שום פגם.

אזוי האָט גערעדט מיין נאָמען. און איך וואָלט געווען נישט ערלעך, ווען איך וואָלט מיר איינגערעדט, אז דער נאָמען מיינער האָט נישט געהאַט אויף זיך קיין שום פגם. דריי און פופציק יאָר געלעבט מיט אים, דריי און פופציק יאָר גע־גאַנגען אין איין שפאַן, איז ווי שיקט זיך עס, אז אין פאַרלויף פון א האַלבן יאָרהונדערט זאָל א מענטש נישט מאַכן קיין פאַלשן שריט. מן־הסתם האָב איך געמאַכט נישט איין פאַלשן שריט. דער נאָמען מיינער איז געווען דערביי. איך האָב געזען, ווי ער איז אויסגעשטאַנען בזיונות. כ'האָב מיט אים מיטגעליטן און געשוויגן. ערשט שפּעטער, ווען איך האָב מיר אָפּגעגעבן א חשבון, אז ער וויל מיך איבערלעבן, האָב איך מיר געגעבן די מי, ער זאָל אויפגיין. און ער איז אויפגע־גאַנגען און אָראָפּגעשיינט, אזוי ווי ס'האָט אַמאָל אַראָפּגעשיינט פון מיר דאָס ערשטע נייע קאַפּאָטקעלע, וואָס דער טאַטע האָט מיר געלאָזט אויפנייען אויף פסח.

און זאָל מען אויסטייטשן, ווי מען וויל. זאָל מען זאָגן, אז ס'איז גאווה, איינרעדעניש. דער נאָמען מיינער האָט אויך אַראָפּגעשיינט פון איר. זי האָט ליב געהאַט סיי מיך, סיי דעם נאָמען מיינעם. פונקט ווי זי האָט מיט נחת געטראָגן איר מלכותדיקן קאָפּ האָר, אזוי האָט זי אויך מיט נחת געטראָגן דעם נאָמען מיינעם. ער איז געווען ביי איר דער שענסטער, דער קלוגסטער. זי האָט אים גע־צערטלט און פאַרצויגן. א סך מאָל האָב איך אים נישט דערקענט. פרעמד האָט עס מיר געקלונגען. אָבער אז איך האָב מיך צוגעהערט ווי אזוי ער גייט אַרויס פון איר כשר מויל, וויפיל טעם זי לייגט אין אים אַריין, האָב איך אים אויפסניי דערזען, א פרישן, א געוואַשענעם אין איר יונג געלעכטער.

דאָס ביטערע מזל האָט געוואָלט, זי זאָל אים מיטנעמען יונגערהייט אין קבר אַריין. ער ליגט דאָרט צוזאַמען מיט די בריוו מיינע צו איר, וואָס זי האָט זיך גע־הייסן מיטנעמען. ער איז פאַרשטיינערט אויף דער מצבה, וואָס היט איר קבר. און איך גלויב באמונה שלימה, אז פונקט אזוי ווי איך קאָן נישט דאָ פאַרגעסן איר נאָמען, אזוי קאָן זי דאָרט נישט פאַרגעסן מיין נאָמען.

און קאָן מען דען פאַרגעסן אן אייגענעם נאָמען? אז דריי און פופציק יאָר וואַקסט ער מיט מיר, דריי און פופציק יאָר לעבט ער מיט מיר, דריי און פופציק יאָר בליט ער, שלאָגט ער וואָרצלען, צעשפּרייט ער זיך אויף א קינד און אויפן קינדס א קינד. דער, וואָס קוקט אַמאָל אַריין אין א ספר ווייסט, אז איין נאָמען קאָן צעשטערן א וועלט. און איין נאָמען קאָן אויך אויפבויען א וועלט. די יידישע תורה רופט מען תורת־משה — אויף משה'ס נאָמען. און אויף דער „איליאַדע" שטייט דער נאָמען — האָמער.

אמת, ס'איז פאַראַן נעמען, וואָס מען דאַרף זיי פאַרשעלטן, אויסמעקן פון מענטשלעכן געביין. פאַראַן אָבער נעמען, וואָס דער מענטשלעכער מין בענטשט און וועט זיי בענטשן אזוי לאַנג, ווי לאַנג דער מענטש וועט לעבן.

מיין נאָמען איז נישט קיין גרויסער, די מענטשהייט האָט אים נישט פאַר־וואָס צו בענטשן. זי האָט אים אויך נישט פאַרוואָס צו שעלטן. אָבער ווי קליין ער זאָל נישט זיין, דער נאָמען מיינער, האָב איך דער וואַרשעווער יידישער קהילה נישט געגעבן קיין שום רשות, זי זאָל אים ביי מיר צונעמען און אויף זיין אָרט אַרויפזעצן א פּאַפּירענעם נומער. עמלק, ימח שמו וזכרו, האָט געהייסן און דער ראש־הקהל, וואָס זיין תורה און חכמה זענען באַקאַנט בכל תפוצות ישראל, האָט מקיים געווען.

אַנשטאָט מיר שלעפּט זיך אַרום אונטער די וויסטע מויערן פון געטאָ, וואָס דער אייגענער ראש־הקהל האָט געלאָזט אויפשטעלן — א נומער. א גרויסער, א געדרוקטער שוואַרץ אויף ווייס. א נומער — א בעל־גאווה, א נומער א יחסן.

דער נומער — דאָס איז דער געוועזענער איך. דער נומער דאָס איז מיין געוועזענער נאָמען. כ'ווייס נאָרנישט, וואָס פאַר אן עצה מען גיט זיך איבער הונ־דערט און צוואַנציק יאָר, ווען איך וועל קומען צו קבר־ישראל (איך גלויב, אז עס וועט אפשר געשען). דער מלאך־דומה וועט געבן א קום אַראָפּ און אָנקלאַפּן צו מיר: — האַר־לעבן, מה שמך?... וואָס ענטפערט מען אים דאַמאָלט? אז איך הייס פיר טויזנט פינף הונדערט אכציק? ער וועט דאָך מיך אָנקוקן ווי משוגע?

כ'ווייס אויך נישט, וואָס פאַר אן עצה מען גיט זיך מיט די מענטשן, וואָס וועלן קומען נאָך מיר. זיי וועלן לייענען אין די כראָניקעס די געשיכטע פון דער שטאָט וואַרשע אין יאָר ניינצנהונדערט צוויי און פערציק, און וועלן זיך אוודאי חידושן, ווי אזוי עס קאָן געמאַלט זיין, אז א לעבעדיקער נאָמען זאָל מגולגל ווערן אין א טויטן נומער.

כ'וואָלט זיי געוואָלט זאָגן, די קומענדיקע מענטשן, אז אונדז, וואָס לייענען נישט די געשיכטע אויפן פּאַפּיר, נאָר מאַכן זי מיט אונדזער בלוט, אונדז חידושט שוין גאָרנישט.

וואָס האָט אונדז דאָ צו חידושן? אז די נשמה האָט מען פון אונדז אַרויס־געצויגן, אז דאָס לייב אונדזערס האָט מען געשענדעט, אז אין אונדזער אָרון־קודש האָט מען אַריינגעשפּיגן, אז אונדזער תורה־משה האָט מען צעטרעטן מיט זעלנערישע שטיוול.

"You must not put me to shame," it said. "If people point their finger at you, their finger will reach me first. I am the phylactery on your forehead. Without me you may shout 'I am Solomon,'2) and nobody will believe you. And if you want to know, I'll whisper a secret to you: I no longer belong only to you. Your life wanted me to be in the public domain. And if indeed I am in the public domain, no blemish may appear on me."

That's how my name spoke out. And I wouldn't be honest if I convinced myself that my name had no blemish at all. I lived with it for fifty-three years, kept pace with it for over fifty-three years. How could it be possible, in the course of half a century, for a person not to make one false step? My name was present. I saw it exposed to humiliation. I suffered with it and was silent. Not until later, when I realized that it wanted to survive me, did I make an effort for it to rise up.3) And it rose and shone, just as my first new little gaberdine once shone, the coat that my father had sewn for me for Passover.

And let people interpret it as they wish. Let them say it is pride, self-delusion: my name also shone from *her*.4) She loved both me and my name. Just as she bore with proud pleasure her majestic head of hair, so did she bear my name with proud pleasure. To her it was the loveliest, the cleverest. She caressed and drew it out. I often didn't recognize it, so strange did it sound. But when I heard it issuing from her pure lips, with all the delight she put into it, I heard it anew, fresh, bathed in her young laughter.

Cruel fortune willed that in her youth she should carry it with her to the grave. It lies there, together with my letters to her, which accompanied her as she had instructed. The name has turned to stone in the tablet that guards her grave. And I believe with absolute faith that, just as I cannot forget her name here, so she cannot forget my name there.

And can one forget one's own name? For fifty-three years it has grown with me, for fifty-three years it has lived with me, for fifty-three years it has blossomed, put down roots, branched out into a child and a child's child. Whosoever looks at times into a holy book knows that one name can destroy a world. And one name can also create a world. The Torah is called the Law of Moses—is named after Moses. Homer's name is written on the Iliad.

It is true that there are names that must be cursed, obliterated from the human stock. But there are names that the human race blesses and will bless as long as it exists.

My name is not great; humanity has no reason to bless it. It also has no reason to curse it. But unimportant as this name of mine may be, I did not give the Warsaw *kehillah* any right to take it away and set a paper number in its place. Amalek, may his name and memory be blotted out, gave the order; and the head of the *kehillah*, whose learning and wisdom are known throughout the Jewish Diaspora, carried it out—to the letter.5)

Instead of me, there roams about beneath the desolate walls of the ghetto—which that same head of the *kehillah* has had built—a big number, printed in black and white: an arrogant creature, an aristocrat among numbers.

This number—is the former "I." This number is my former name. I have no idea what they will do in 120 years, when I'm given a Jewish burial (I believe that may happen). The Angel of Death will take a trip down and knock on my tombstone: *"Mah shimkho?"* "What is your name?" . . . How will I answer him then?6) That my name is Four Thousand Five Hundred and Eighty? But won't he look at me as if I'm crazy? I also don't know what they'll do about the people who come after me. They'll read in chronicles about the city of Warsaw in the year nineteen hundred and forty-two and will certainly be surprised that it was possible for a living number to be transformed into a dead number.

I would like to tell them, the people of the future, that we—who are not reading history on paper but making it with our blood—are not surprised in the least. What is there in it that could surprise us? Our soul has been torn out, our body raped, our Holy Ark spat into, our Torah of Moses trampled by soldiers' boots.

2) Based on a rabbinic legend about King Solomon trying to reclaim his throne from Ashmedai, king of the devils.

3) A possible reference to Perle's shift in style midway into his career.

4) A reference to his wife, Sarah, who committed suicide in 1926.

5) Perle's attack on the new head of the *Judenrat*, Marek Lichtenbaum, is gratuitous. The *Judenrat* had no influence on the Nazi policies.

6) Based on the belief that when you die, you have to report your name to the angel of the grave.

עמלק, זיין נעביין זאָל אויסגעמעקט ווערן פון מענטשלעכן זכרון, האָט געהייסן, און ווארשעווער קהל האָט מקיים געווען. פון דריי מאָל הונדערט טויזנט לעבעדיקע יידישע נפשות האָט מען באוויליקט איבערצולאָזן א פּאָר און דרייסיק טויזנט אתה־בחרתנודיקע נומערן, געשטעמפּלט און געחתמעט מיטן חותם פון סאמעראָרנע ראש־הקהל, וואָס מיט זיין נאָמען וועט מען אמאָל שרעקן קינדער אין די וויגן.

מיין נאָמען און איך אינגאַנצן האָבן אויך נושא־חן געווען אין די אויגן פון די לעפּל־לייט און זענען מגולגל געוואָרן אין א נומער.

און פונקט אזוי ווי שלום עליכמס מאָטל פּייסי דעם חזנס לויפט ארום באָרוועסערהייט און פרייט זיך:

— מיר איז גוט, איך בין א יתום...

אזוי גיי איך ארום אויפן הויף פון פראנציסקאנער גאס, וואָס איז געוואָרן די ברייטע, גרויסע וועלט מיינע און באַרים מיך:

— מיר איז גוט, איך בין א נומער...

און וואָס זאָל איך דאָ לייקענען: ס'איז מיר טאקע גוט.

איך באָד מיך אין עסיק און אין האָניק. דער יחסנישער נומער גיט מיר צו אָנזעען, חשיבות, ער דערהויבט מיך איבערן מיסט־קאסטן, וווּ עס ווימלען די איבערגעבליבענע עטלעכע און דרייסיק טויזנט... און רעדן זיך איין, אז נאָר זיי זענען ראוי געווען צו בלייבן די אתה־בחרתנוקעס.

דער נומער מיינער קריגט א פערטל ליימיק ברויט א טאָג, א מלא־טעמדיקע גריץ, וואָס באשטייט פון געקאָכט וואסער, פון א קארטאָפל, וואָס אן אנדערער האָט באצייטנס ארויסגעגנבעט פון טאָפּ, און פון א צוויי דריי קערנדלעך קאשע, וואָס יאָגן איינס דאָס אנדערע און קאָנען זיך, נעבעך, נישט דעריאָגן. נאָכמער: דעם נומער מיינעם טיילט מען צו פון צייט צו צייט א פאראיאָריק איי מיט א בלוטס־טראָפּן, א לעק האָניק און אמאָל אין א יובל אויך א כזית פארעלטערט פלייש, וואָס כאָטש צעהאַק עס אויף שטיקער וויל עס בשום־אופן נישט האָבן דעם טעם פון אלטן וויין.

מיר איז גוט, איך בין א נומער. כ'בין פארשריבן אין פנקס פון דער קהילה קדושה ווארשע. דער קלוגער ראש־הקהל האָט ליב צו מישן די בלעטער פון פנקס. אן אנדערער אויף זיין אָרט וואָלט אפשר ארויסגעלייענט די תוכחה. ער וואָלט אפשר דערהערט דאָס געוויין פון די קינדער, וואָס זענען אומגעקומען, איידער זיי האָבן נאָך אָנגעהויבן לעבן. ער וואָלט אפשר פארנומען דאָס ברומען פון דריימאָל הונדערט טויזנט נשמות, געקוילעטע אויפן מזבח פון עמלקן, וואָס לויפן ארום און לאָזן נישט רוען קיין איינעם פון די דאָזיקע אויסגעסדרטע, אתה־בחרתנודיקע גליקלעכע נומערן.

זעט ער אָבער בלויז נומערן, דער קלוגער ראש־הקהל פון דער קהילה קדושה ווארשע. און אזוי ווי ער איז דער מושל איבער די נומערן, און אזוי ווי ער איז נישט מחויב צו שפּייזן בחינם גלאט אזוי נומערן — גיט ער ארויס אלע אנדערן טאָג גזירות און צעשיקט ידידי־בריוועלעך: אזוי און אזוי, ליבער נומער, כ'בין אויף דיר גוזר זאָלסט דיך שטעלן מאָרגן זעקס אזייגער פארטאָג, כדי צו העלפן בויען די וויסטע מויער, וואָס נעמט דיך ארום, ווי מיט א קייט, און וויל דיך דערווערגן און דערשטיקן. אליין מוזסטו דיך פארמויערן. דו מוזט אויך קומען און אָפּוואשן דאָס בלוט פון דיין מאַמען און פון דיין טאַטן, וועמען עמלק האָט באַוויליקט צו שעכטן און וועמען מיינע געטרייע לייט האָבן גערנוויליק צוגעהאָלפן. און אויב ס'איז נאָך דאָרט עפּעס געבליבן אין דיין טאַטעס שטוב, צי גאָר אין דיין אייגענער שטוב, מוזטו העלפן עמלקן דאָס אויסרויבן און אונטערטראָגן אים, ווי א שיינע מתנה.

אויב דו וועסט ווידערשפּעניקן, אויב דו וועסט דיך נישט צושטעלן, — וואָרנט דער גוטער ראש־הקהל מיינער — אויב דו וועסט זיך מיט די אייגענע הענט נישט פארמויערן, אויב דו וועסט נישט אונטערטראָגן עמלקן די לייכטער, אין וועלכע דיין אומגעקומענע מאַמע האָט ליכט געבענטשט, אויב דו וועסט אים נישט אָקעגנטראָגן די דימענטענע בראָש, אין וועלכער דיין מאַמע האָט זיך געצירט צו ראש־חודש בענטשן, אויב דו וועסט אים נישט דערלאַנגען דאָס קישן, אויף וועלכן דיין געשאָכטן קינד איז געשלאָפן, וועל איך דיך אויסמעקן פון פנקס און וועסט אויפהערן צו זיין א נומער. —

אזוי וואָרנט מיך אלע טאָג מיין ראש־הקהל. דעם אמת געזאָגט, פרייען מיך די דאָזיקע גרויזאַמע וואָרענישן, כ'וועל אויפהערן צו זיין א נומער! כ'וועל ווערן צוריק איך! כ'וועל צוריק באַקומען מיין נאָמען! פשוטער גערעדט — כ'וועל אויפשטיין תחית־המתים. זינט וועלט איז וועלט איז נאָך קיין איין ייד נישט אויפגעשטאַנען תחית־המתים. משיח איז נאָך נישט געקומען. איך וועל זיין דער ערשטער תחית־המתים־ייד. טאָ פארוואָס זאָל זיך מיין האַרץ נישט פרייען? פון דער אנדערער זייט אָבער דערמאָן איך מיך, אז אויב אויס נומער, וואַרט אויף מיר די האַק פון תליון. אויס נומער איז דער טייטש — אויס א פערטל ליימיק ברויט א טאָג, אויס דער ריח פון פאראיאָריקן איי, אויס דאָס קעמערל, וואָס מען האָט מיר צוגעטיילט צו וווינען, אויס די קארטאָפל, וואָס אנדערע גנבענען ארויס פון מיין טעלער גריץ, אויס כבוד, אויס יחסן, אויס אתה־בחרתנוניק.

Amalek, may his stock be obliterated from human memory, gave the order; and the Warsaw *kehillah* carried it out. Of three times a hundred thousand living Jewish souls it was granted that some thirty thousand ciphers of the Chosen People be left, stamped and sealed with the seal of the head of the *kehillah* himself—whose name will one day be used to frighten children in their cradles.

My name and all that is me also found favor in the eyes of the VIPs and were metamorphosed into a number. And just as Sholem Aleichem's Motl, the son of Peyse the Cantor, runs around barefoot and happily proclaims, "I'm alright, I'm an orphan," so I walk around in the tenement courtyard on Franciszkanska Street, which has become the great wide world, and proclaim:

"I'm alright, I'm a number."

I'm leading a life of luxury. The aristocratic number gives me dignity, importance. It elevates me above the rubbish heap where the other thirty thousand or so are swarming—and persuading themselves that they alone are worthy to remain members of the Chosen People Club.

My number receives a quarter of a clayey loaf of bread a day and some very tasty grits consisting mostly of boiled water, a potato that someone has already stolen from the pot and a few grains of cereal that chase about and can never, poor things, catch up with one another. What's more, from time to time they dole out to my number a stale egg with a drop of blood on it,[7] a lick of honey and, once in a blue moon, a scrap of aging meat that—even if you were to hack it into pieces—would by no means have the flavor of old wine.

I'm all right; I'm a number. I'm inscribed in the Community Register of the Holy Congregation of Warsaw. The clever head of the *kehillah* likes turning the pages of the Register. Someone else, in his place, would perhaps read out the Mosaic Curses. He would perhaps hear the weeping of the children who have died, even before they began to live. He would perhaps take cognizance of the roaring of three times a hundred thousand souls, slaughtered on the altar of Amalek, who rush around and do not allow a single one of these classified, happy ciphers of the Chosen People to rest.

But he only sees numbers, the clever head of the Holy Congregation of Warsaw. And, as he is the ruler of the numbers, and as he is not obliged to feed numbers for nothing, he issues edicts every other day and sends out polite notices:

"Thus-and-thus, dear number, I decree that you shall present yourself at six o'clock tomorrow, to help build the bleak wall that confines you as with a chain, and wants to strangle and choke you. You must wall yourself up. You must also come and wash away the blood of your mother and your father, whom Amalek deigned to slaughter, gladly assisted by the loyal crew. And if there is still something left in your father's house, or in your own house, you must help Amalek to steal it and bring it to him as a precious gift.

"If you are recalcitrant, if you will not come forward—" warns my good head of the *kehillah*—"if you do not wall yourself up with your own hands, if you do not bring Amalek the candlesticks that your dead mother used when she blessed the Sabbath candles, if you do not bring him the diamond brooch with which your mother adorned herself for the blessing of the New Moon; if you do not offer him the pillow on which your child slept, I shall erase you from the Register and you will cease to be a number."

That's how my head of the *kehillah* warns me every day. To tell the truth, I'm delighted by these fearsome warnings that I'll stop being a number: I'll become "I" again! I'll get my name back! To put it simply—I'll rise from the dead. Since the world began, not a single Jew has risen from the dead: the Messiah hasn't arrived yet. I'll be the first resurrected Jew. So why shouldn't my heart rejoice? On the other hand, I remember that if I stop being a number there's an executioner's ax waiting for me. No longer being a number means good-bye to the clayey quarter loaf each day, good-bye to the smell of the year-old egg, good-bye to the little room they allotted me to live in, good-bye to the potato that other people steal from my plate of grits, good-bye to honor; no longer an aristocrat, no longer of the Club of the Chosen.

7) *The blood would render the egg unkosher.*

אָן נומער וועל איך זיין געגליכן צום שכן מיינעם, וואָס איז אַמאָל געווען אזוי קלוג, ווי איך, אזוי געלערנט, ווי איך, אזוי איידל, ווי איך. אפשר נאָך איידעלער. האָט אָבער דאָס פינצטערע מזל געוואָלט, ער זאָל נישט נושא־חן זיין און נישט מגולגל ווערן אין א נומער, ער איז געבליבן ביי זיין נאָמען. ביים שיי־נעם מענטשלעכן נאָמען. אָבער א שיינער מענטשלעכער נאָמען האָט היינט פונקט אזא ווערט, ווי א שיין מענטשלעך הארץ, אָדער ווי א שיינע מענטשלעכע מידה.

די שיינע מענטשלעכע הערצער, די שיינע מענטשלעכע מידות ליגן היינט פאַרבלוטיקטע מיטן בראָכוואַרג, וואָס וואַלגערט זיך אויף די וויסטע יידישע הייף.

מיין שכנס ערלעכער נאָמען קריגט נישט דאָס פערטל ברויט, שפירט נישט דעם טעם פון ביסל גריץ, האָט נישט ווו דעם קאָפּ אנידערצולייגן, באַהאַלט זיך אין לעכער צוזאַמען מיט קעץ און מיט היימלאָזע הינט. מיין שכנס נאָמען איז אויסגעמעקט פון קהלשן פנקס. דער נעכטיקער פריינד זיינער מיטן נומער זאָגט אים נישט מער קיין גוט־מאָרגן, זיצט נישט מער מיט אים ביי איין טיש, דאַוונט נישט מער מיט אים אין איין שטיבל. ער איז א מצורע געוואָרן, דער שכן מיי־נער, מיטן ערלעכן נאָמען און אָן דעם פאַפּירענעם נומער.

און ווי זאָל איך נישט טייער האַלטן מיין נומער! ווי זאָל איך נישט ציטערן איבער אים.

ציטער איך טאַקע איבער אים, ווי א מאַמע ציטערט איבער איר איינציק קינד. היט אים טאַקע ווי מען היט דאָס שוואַרץ־אַפּל פון אויג. כ'האָב מיר אויפגענייט א סאַמעטן ביטעלע אויסגעהאַפּטן מיט א מגן־דוד און טראָג דעם נומער מיינעם אויפן הארץ. איך שלאָף מיט אים, איך עס מיט אים. מיינע חלו־מות וועבן זיך ארום אים, מיט אים, פון אים.

און ווען איך האָב היינט די יונגע יאָרן און דער נומער מיינער איז אויך יונגער מיט א יאָר דרייסיק, וואָלט אוודאי געקומען א זי און וואָלט אים גע־צערטלט:

— נומערשי, טייערער!

און וואָלט אים פאַרצויגן:

— נומער־קרוין הארצעדיקער!

און וואָלט אים פאַרקלענערט:

— נומערל מיינער!

ווייל איך בין אין א הייבל געבוירן. ווייל מיר איז גוט — איך בין א נומער.

נישט מער, כדי צו ווערן א נומער, האָט מען פריער געמוזט אויסטאָרען אין בלוט מיינע דריי און פופציק יאָר. אויסטאָרען, אויסלאַכן און שענדן. כדי איך זאָל ווערן א נומער, האָט מען מיין הויז געמוזט פריער חרוב מאַכן. חרוב מאַכן, אויסרייסן ביזן וואָרצל. אונטער מיין נומער ליגן דריימאָל הונדערט טויזנט יידי־שע קדושים. דריימאָל הונדערט טויזנט יידישע לעבנס, וואָס עמלק האָט אויס־געשאָכטן מיטן הסכם פון ראש־הקהל און פון זיינע משרתים. פון אונטער מיין גליקלעכן נומער רייסט זיך ארויס דאָס ביטערע געשריי פון צענדליקער טויזנטער אויסגעסמטע, דערוואָרגענע יידישע קינדער. אין די פינצטערע נעכט פאַרנעם איך דאָס גרויסע געוויין פון דער מאַמע פון אַלע מאַמעס, פון אונדזער מאַמע רחל. זי שפּרייזט איבער די וויסטע פעלדער און וויקלט אין לייַלעכער אירע אומגעקו־מענע קינדער. מיט די שיינע, איידעלע הענט וואַשט זי אָפּ דאָס בלוט פון אירע זין און טעכטער. נאָר קאָן זי דען אַלע אין לייַלעכער וויקלען? קאָן זי דען אַלע אָפּוואַשן? און דאָס בלוט שרייט, און די ערד, ווי גרויס און ברייט זי איז, פאַר־גייט אין יאָמער.

ליגן זיי, די געקוילעטע נפשות, נאַקעטע און פאַרשעמטע, צעווייטע און צע־שפּרייטע, אָן טהרה, אָן קדיש, אָן א מצבה, געשענדעטע דורך די רוצחישע עמלקישע הענט מיטן הסכם פון דער קהילה קדושה וואַרשע.

און מיר איז גוט, איך בין א נומער.

וואַרשע, געטאָ, סוף 1942.

(רינגעלבלום־אַרכיוו, צווייטער טייל, נ' 1245).

Without a number I'll be like my neighbor, who was once as clever as I and as learned as I, as polite as I—maybe more polite. But evil fortune willed that he should not find favor, not be metamorphosed into a number; he kept his name. His beautiful human name. But a beautiful human name has the same value today as a beautiful human heart, or a beautiful human virtue. Today the beautiful human hearts, the beautiful human virtues lie bleeding among the scraps that lie scattered in the desolate Jewish courtyards.

My neighbor's honest name doesn't get the quarter of a loaf, doesn't taste the flavor of a little grits, has nowhere to lay its head, hides itself in holes together with cats and stray dogs. My neighbor's name has been erased from the Communal Register. The friends of yesterday, who have numbers, no longer say good morning to him, no longer sit with him at the same table, no longer pray with him in the same house of prayer. He has become a leper, this neighbor of mine, with the honest name and without the paper number.

And how should I not value my number? How should I not worry about it? I do indeed worry about it, as a mother worries about her only child. I guard it as one guards the apple of one's eye. I have a little velvet bag, embroidered with a Star of David, and I carry my number next to my heart. I sleep with it, I eat with it. My dreams are woven around it, with it, of it.

And if I were young today and my number was also under thirty, a woman would surely appear and say tenderly: "Dear little number!"

And she would pamper it: "Darling number, my crown!"

And would use affectionate diminutives: "My numberkin!"

Because I was born under a lucky star. I'm alright—I'm a number.

But in order to become a number, my fifty-three years had to be jabbed at until they bled. Jabbed at, mocked, raped. In order for me to become a number, they had to destroy my house first. Destroy it, tear it up by the roots. Under my number lie three times a hundred thousand Jewish martyrs. Three times a hundred thousand Jewish lives, that Amalek slaughtered with the consent of the head of the *kehillah* and his servants. From under my fortunate number leaps out the cry of tens of thousands of poisoned, strangled Jewish children. In the dark nights I hear the great weeping of the mother of all mothers, our Mother Rachel. She walks across the desolate fields and wraps her dead children in burial sheets.8) With her beautiful, delicate hands she washes the blood off her sons and daughters. But can she wrap *all* of them in burial sheets? Can she wash them *all*? Blood cries out; and the earth, in all its length and breadth, is dissolved in lamentation.

They lie, the slaughtered creatures, naked and shamed, scattered and spread, impurified for burial, without a *Kaddish*, without a gravestone, violated by the murderous hands of Amalek, with the consent of the holy congregation of Warsaw.

I'm alright, I'm a number.

Warsaw ghetto, end of 1942

(Ringelblum Archive, Part 2, no. 1245)

8) *Based on Jeremiah 31:15.*

Translated by Elinor Robinson in Roskies, The Literature of Destruction

JEHOSZUA PERLE, born in 1888, was a novelist. In the Ghetto, he worked in the propaganda section of the Judenrat, where he designed the posters for the supply department. At the request of Oyneg Shabbes, he wrote about his experiences in German-occupied Lvov, and about the extermination of Warsaw's Jews. He was murdered with his son in the Auschwitz-Birkenau death camp.